

plaatsen als Asten, Mierlo en Geldrop, waar mr. Gerart Fabri zich trachtte te verrijken met bezittingen van zgn. heksen of tovenaars.

Toch was de heksenjager ook in Gemert geen onbekende, want in het kerkarchief van St. Jans Onthoofding komen we zijn naam ook tegen als de koper van een stuk land in de Boerse Strepen aan de Kromstraat in het jaar 1588.

De vraag roept zich op, of mr. Gerart nattigheid voelde vanwege zijn duistere praktijken en daarom in het vrije Gemert een stuk land kocht om eventueel te kunnen wijken naar de Commanderie, wanneer de Brabantse grond hem te heet onder de voeten zou worden.

Destijds was in Gemert namelijk verordineert dat men zich hier enkel kon vestigen, indien men minstens 6 lopense land binnen de heerlijkheid bezat of indien men 18 guldens betaalde.

Ad Otten.

DE HEREN VAN DE KIEBOOM IN DE 14e EN 15e EEUW.

De Kieboom als parallelstraat van de Oudestraat is bij el-Gemertenaar bekend. Reeds in de Middeleeuwen was deze hoek van Gemert onder die naam bekend; een naam die ontleend werd aan één der grootste hoeven van de heerlijkheid.

De plaats van de huidige Kieboom en de toenmalige hoeve lijken identiek. In 1466 immers werden huis en erven "bi den Kyeboem" gesitueerd bij den Nonnenacker. De Nonnenacker is een toponiem, dat door de jaren heen bekend gebleven is als een akker aan de Oudestraat (daar, waar nu Roelofs woont). Interessant daarbij is, dat in 1517 de hoeve te Kyeboom gesitueerd wordt bij het land des convents van Bynderen; dat zou dan met een de herkomst van de naam "nonnenacker" verklaren.

Bij de hoeve Kieboom behoorde een visserij (1). Was die visserij wellicht het natte gat op de Dribbelheide, waar men in de winter schaatsen leert?

Op 31 juli gaf Iwan van Cortenbach, landcommandeur van Alde Biezen, gemene grond uit aan de ingezetenen van Gemert. In de akte, die betrekking heeft op deze uitgifte wordt een opsomming gegeven van de hoeven, die zich reeds van grond- en vruchtgebruik verzekerd hadden.

Het betroffen 5 goederen van de Duitse Orde, 6 hoeven, die

de Duitse Orde in erfpacht had gegeven, verder 4 hoeven, die van Diederik van Gemert waren geweest en een hoeve geheten + Goyssen Knoden guet te Kyeboym -. (2)

Onmiddellijk rijst dan de vraag:Wie was de Goyssen Knoden? In 1421 bezat hij het goet Kieboom in erfpacht en hij had het grondgebruik - in gemeinten,pedell,heye ende weye nae inhalt hoirer brieve -.

Het antwoord op de vraag:Wie was Goyssen Knoden?wordt nog interessanter, wanneer uit een oorkonde blijkt,dat een zekere Gooswijn Knoden,mogelijk de vader van Goyssen,in het jaar 1377 rechten heeft op Gemerts gemeentegronden. (3)

De meest voer de hand liggende verklaring van het feit dat Gooswijn Knoden rechten bezat op Gemerts woeste gronden, moet gezocht worden in een mogelijke familierelatie tot Diederik van Gemert. De Heren van Gemert immers waren grondheer en uit meerdere oorkonden blijkt,dat familieleden van Diederik die "heerlijke" rechten bezaten.

Welnu. Diederik van Gemert, die in 1364 zijn deel van de heerlijkheid opdroeg aan de hertog van Brabant, had minstens 2 broers Jan en Emont en een zuster Aleyt van Gemert. Aleyt was gehuwd met Willem van Goer (4).

Zowel Jan als Aleyt bezaten gemeinten(5). Uit de akte van 1377 blijkt, dat Gooswijn Knoden gehuwd was met Elizabeth van Goer, dochter(?)van Aleyt van Gemert en Willem van Goer.

Gooswijn Knoden huwde dus kennelijk een nichtje van Diederik, waarmede hij zich over Gemert grondheerlijke rechten verwierf. In 1377 droeg hij die rechten over op de Duitse Orde. Ook andere leden uit het geslacht -van Gemert- droegen in de periode 1375-1395 hunne gemeenterechten over aan de commandeur van Gemert, zodat die in 1421 dan ook in de gelegenheid was alle gemeinten en vroenten aan de ingezetenen van Gemert te verkopen.

Van oorsprong zal ook de hoeve Kieboom waarschijnlijk be-
hoord hebben aan de Diederiken. In 1421 bezit Goyssen Knoden de Kieboom in erfpacht. Na hem staat de familie van Erpe te boek als eigenaar van het goet.Verwonderlijk is dat niet,wanneer men weet, dat ene Goyert van Erpe gehuwd was met Aelis de Knoy (6).

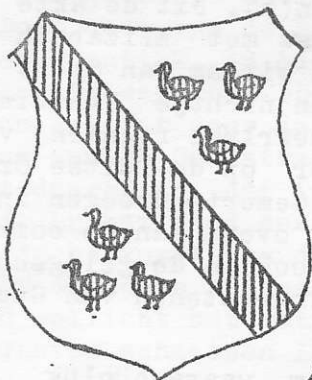
De familie van Erpe bewoonde het kasteel Frisselsteyn in

Veghel en ze bezaten in Erp en Veghel vele leengoederen van de hertog van Brabant-Later waren zij Heren van Erp en Veghel. Op de Kieboom in Gemert hadden zij een pachter (in 1474 staat als zodanig bekend een zekere Hendrik Lemmens). Na de dood van Goyart Goyartsoen van Erpe, die reeds in 1438 wordt genoemd als eigenaar van de Kieboom, worden in 1477 zijn weduwe Jonkvrouw Adriana Pieck met haar zonen Gpyart en Walram genoemd als eigenaars, terwijl in 1500 de Kieboom blijkt toe te behoren aan Gijbert Goyarts van Erpe, een priester. (7)

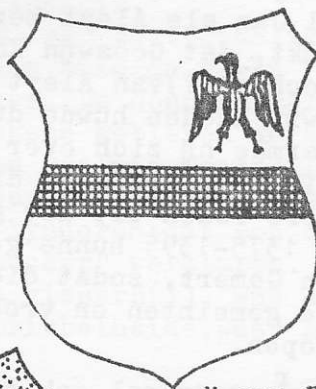
1. Bossche Protocollen 1476/1477 folio 190v.
2. Over gemeynten en vroenten van Gemert - G.H.49.
3. Rijksarchief Den Bosch/Archief Gemert akte nr.30.
4. Bossche Protocollen R1177 folio 214.
5. " " R1178 folio 263.
6. Erp, gemeente en parochie. Dr. Meeuwese, blz. 23.
7. B.P. 1438/1439 f.70; B.P. 1476/1477 f.190v.

Ad Otten.

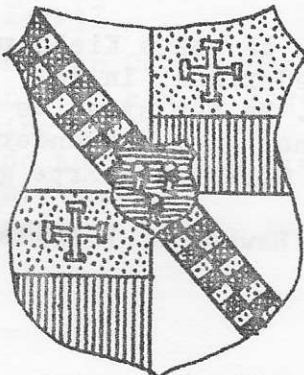
Wapens van de Gemertse Commandeurs

H. en W. van Eynatten

H. van Holtrop.

Ambr. Virmundt.